Cătălin ENICĂ, Universitatea „Dunărea de Jos", Galaţi

TERMENI ÎNVECHIŢI DE ORIGINE TURCĂ – CONSTITUENŢI AI FRAZEOLOGISMELOR ACTUALE

Limba română contemporană păstrează în varianta sa colocvială, dar şi în stilurile cele mai permisive, beletristic, publicistic etc., o serie de expresii, în a căror componenţă identificăm o terminologie de origine turcă, pătrunsă de cele mai multe ori prin intermediul limbii populare, cu forme şi mai ales cu sensuri obscure pentru vorbitorul de azi, dar cu o semantică bogată şi o mare expresivitate în contextele în care se inserează. Dintre acestea, o parte sunt total uitate, altele rămân graţie unor texte literare de inspiraţie folclorică, în fine un număr însemnat de turcisme este semnalat în expresiile colocviale, a căror origine ne este necunoscută de obicei. Am ales dintre acestea o serie de frazeologisme pe care le-am considerat mai interesante prin raportarea la contextele diagnostic în care au fost reperate:
- adam babadam, compus în care identificăm tc. *adam* „om, bărbat"; în limba turcă *adam babadam* înseamnă „din moşi-strămoşi" (*baba* este termenul politicos de adresare pentru o persoană mai în vârstă de sex masculin; **v.** şi *babalâc*, *baccea* etc.):

> „... aşa ni-era obiceiul să facem la scăldat de când **Adam Babadam**." (Ion Creangă). Expresia are sensul „de când e lumea şi pământul" şi nu „de pe timpul lui Adam", aşa cum apare în majoritatea dicţionarelor şi interpretat la unii critici.

- amandea! < tc. *âmande*! ~ *iagmande*, cu sensul „fuga!":

> „Iară eu **amandea** pe uşă afară." (Ion Creangă).

Pentru acest termen, etimologiile identificate în DA, TDRG, DER etc. nu sunt identificabile. Iogu, în grai şi suflet, îi identifică etimonul *hemende* „şi imediat". Ar fi totuşi de luat în considerare şi compunerea *hemen* + *dek* „până ce..." sau „până la..."
- anasâna < tc. *anasını* (*ana sın* „mater eius") înseamnă „cu forţa, cu de-a sila":

> „Numitul pare-a fi cu **anasâna**, / Un lup înnărăvit la piei de oaie." (Tudor George);
> „Iar o iei cu **anasâna**..." (G.M. Zamfirescu).

Este corespondentul masculinului *baba sân* şi apare mai ales în formulări conotate negativ. La G. Volceanov, în Dicţionarul de cuvinte argotice, este menţionat termenul *anasin* „bătăuş", obţinut evident prin derivare regresivă şi deviere semantică din anasâna.
- arşic < tc. *aşık* „os de la piciorul mielului, astragal". Apare frecvent în expresia argotică „a face **arşice**", echivalentă cu „a face aşchii", „a face praf", „a zdrobi" etc.:

> „Să nu mă-nfurie, că-l fac **arşice**..." (Eugen Barbu)
> „...când te izbesc te fac **arşice**." (G. Astaloş).

- aş! < tc. *hâşa* „da de unde!, nicidecum!", înregistrat fie singur, fie în expresia „ei **aş**!" „nu zău". Mai mulţi cercetători, printre care şi Al. Graur, îl consideră creaţie expresivă, unul din multele expemple de frazeologisme rimate ale limbii române. Ni se pare însă că originea sa turcească este indubitabilă, cu atât mai mult cu cât limba turcă însăşi uzitează foarte des expresiile rimate, în cazul nostru identificându-se un **aş baş**, în care *baş* are rolul de a amplifica negaţia:

> „Aş baş, deloc! râse de la locu-i fata." (Emanoil Bucuţa).

După acelaşi tipar au fost create mai multe turcisme compuse, pătrunse ca atare în limba română, printre care **adam babadam**, menţionat anterior, **aman zaman**, **ala bala**, **ceat pat** etc. Originea expresivă, onomatopiecă, a acestor cuvinte nu se poate susţine cât timp ele sunt identificate nu numai în română, ci şi în limbile de origine, cu aceeaşi formă şi acelaşi sens.

BDD-A3381 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:03 UTC)

- bacşiş < tc. *bahşiş* (înregistrat deja în Codex cumanicus, cu sensul de „răsplată pentru scrib") apare într-o serie de expresii în poziție postverbală, după a lua, a da etc.:

„Că era salon deschis cu **bacşişu** de împins..." (G. Astaloş); „Pe furiş, pe furiş, cum se dă **bacşiş**." (L. M. Arcade); „Luna ese găurită dup-o turlă, ca **bacşiş**/ Pus în palma unui nor." (Mircea Cărtărescu).

După cum se observă, termenul, de altfel popular şi frecvent, este foarte expresiv, mai ales în variantele care cultivă sensurile peiorative: argoul, limbajul vulgar etc., dar şi în beletristica de calitate, dată fiind plasticitatea sa deosebită.

- balama < tc. *baglama* „dispozitiv de închidere-deschidere"; caracterizează vocabularul meseriilor, ca şi cherestea, preluat tot de la meşteşugari, sau perdaf – de la frizeri, tighel – de la croitori etc. Toți aceşti termeni devin expresivi şi metaforici în expresii pitoreşti, pe care tradiția le-a cultivat, mai ales în variantă ironică:

„... bei cât te ține **balamalele**..." (Fănş Neagu); „Om şui, pe care nicio **balamauă** / Nu mi-l mai ține." (Şerban Foarță); „Scos din **balamale** din această ispită neaşteptată..." (Damian Stănoiu).

Este evident că sensul cuvântului a fost transferat dinspre inanimate către anatomia umană, desemnând încheieturile, articulațiile, chiar statura sau constituția individului. De aici derivă sensurile contextuale ale unor expresii, precum „scos din **balamale**" („scos din țâțâni sau din sărite"), „a-l ține **balamalele**" („puterile") sau „muiat din **balamale**" („obosit, istovit").

başca < tc. *başka* „alt, altă"; este consemnat încă din Codex cumanicus, iar unul din sensurile de astăzi este cel originar „în plus, pe deasupra":

„Erau peste treizeci [de cai], **başca** mânji şi cârlani." (Zaharia Stancu); „Vreo două pungi de bani, **başca** mărunțişul." (Ioan Groşan).

Mai rar este înregistrat în formulări precum:

„de **başca**": „... părul meu de **başca**..." (Vasile Alecsandri) sau „... **başca** ce a mai forfecat pe de lături..." (Nicolae Filimon).

- bâzdâc < tc. *bızdık* „puşti" (fig. „toană, capriciu, istericale") apare în frazeologisme diverse, precum locuțiunile adjectivale:

„... tinerețe cu **bâzdâc**." (Eugen Barbu) ori locuțiuni verbale: „... ție-ți sare **bâzdâcul**." (Gabriela Adameşteanu).

- bei < tc. *bey* „prinț, conducător, nobil turc sau de altă origine". Reprezintă idealul existențial sinonim cu expresii precum „ca un paşă", „ca bimbaşa Sava" ori ca biblicul „în sânul lui Avram":

„... cerbul dormea ca un **bei**." (Ion Creangă); „... am dus-o ca **beii**." (Eugen Barbu).

- berechet < tc. *bereket* „belşug, abundență":

„Spor şi **berechet** să ne dea Dumnezeu!" (Tudor Muşatescu); „Având noi timp berechet..." (Romulus Vulpescu).

- calâp < tc. *kalıp* „calapod, tipar" este consemnat în expresii de tipul „pe un **calâp**" sau „dintr-un **calâp**" („de acelaşi soi", „de aceeaşi teapă"):

„Toți dintr-un **calâp** scoşi." (Ioan Groşan).

- caşcaval < tc. *kaşkaval* „sortiment de brânză" (cf. it. cacciocavallo):

„... se întinseseră şi ceilalți la **caşcaval**..." (Eugen Barbu); „Vreau să mă întind la caşcaval." (Fănuş Neagu).

BDD-A3381 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:03 UTC)

„A se întinde la **caşcaval**" este interpretat de multe ori greşit prin confuzie cu altă expresie uzuală „a se întinde precum **caşcavalul** prăjit". Identificarea semnificației corecte se poate realiza grație unui alt excerpt din literatura beletristică:

„... molima versificării se întinsese teribel, ca mojicul la **caşcaval**." (Anton Bacalbaşa).

În consecință, „a se întinde la **caşcaval**" înseamnă „a dori mai mult decât îți este permis", „a râvni (fără merit) la ce nu ai".

- chilipir < tc. *kelepir* însemna la origine „marfă ieftină (de ocazie)", sensul evoluând către orice profit neaşteptat sau câştig uşor (şi nemeritat):

„Ce **chilipir** mai căutase..." (Gabriela Adameşteanu).

Din **chilipir** este derivat chilipirgiu, termen cu sens depreciativ, desemnându-l pe amatorul de câştiguri facile.

- ciuruc < tc. çürük „stricat, viciat"; în română sensul evoluează către „lucru de nimic, fără valoare". Apare frecvent în expresii depreciative:

„Am rămas cu **ciurucurile**." (Eugen Barbu).

Ca şi edec, desemnează, prin personificare, persoanele fără valoare, marginalizate în societate:

„**Ciurucurile** treceau afară la munca grădinilor." (Mihail Sadoveanu).

- dambla < tc. *damla* „apoplexie". În română are două sensuri principale: 1. „boală"; 2. „pasiune sau viciu". Cu primul sens este înregistrat frecvent mai ales în limbajul popular: „... lovit de **dambla**..." (Al. O. Teodoreanu). Cu semnificația din cea de-a doua serie este înregistrat într-o largă gamă de contexte:

„... carnea moale, bâțâită de **damblale**..." (G. Astaloş); „... **damblaua** lui Cosma era să aibă buluc de lume..." (Horia Gârbea); „... să te grăbeşti să-ți faci **damblaua**..." (Fănuş Neagu).

- dardăr, cu varianta **dârdoră**. În unele dicționare nu este înregistrat, în altele apare cu etimologie necunoscută sau de origine bulgară. Considerăm că nu provine din verbul turcesc *daldırmak*, aşa cum se menționează în MDA, deoarece sensul respectivului verb este „a scufunda". Etimonul corect este *dırdır* „trăncăneală, sporovăială, ceartă". În română, „a sta la **dârdoră**" e sinonim cu „a sta la palavre sau la taclale". „A fi în **dardor**" se referă la activitatea febrilă, la grabă, iar la animale marchează perioada rutului:

„... are Tinculina Gaiduri o cățeluşă în **dârdoră**..." (Mateiu I. Caragiale).

- dezghin < tc. dizgin „hățuri, frâu". Este înregostrat încă din Codex cumanicus ca termen care desmenează genunchiul calului sau pe cel al omului. Astfel se explică şi sensul actual „lovitură de genunchi sau de pinteni dată calului", prin extensie, orice îndemn al calului, cu piciorul sau cu frâul. Dicționarele noastre ignoră această sursă, considerând că **dezghin** provine prin derivare regresivă şi palatalizare din verbul a dezbina, ceea ce pare puțin probabil. Este înregistrat în literatura istorică, cu sensul primar:

„... bahmeții se răsfirau în **dezghinuri**..." (Al. Odobescu), dar şi metaforic: „... hai deci să dăm **dezghin** fantaziei..." (Ibid.)

- dulap. În limba turcă se înregistrează două cuvinte cu forma dulap, confundate de obicei în română. Cel la care ne referim este *dolap* „scrânciob". Astăzi se foloseşte foarte puțin cu sensul originar. Are mai ales semnificația figurată de viclenie, şiretlic, de obicei, în expresia „a trage **dulapul**", sinonimă cu „a juca un renghi" sau cu „a trage sforile". Este de fapt un calc lingvistic după tc. *dolap cevirmek*, frazeologism cu aceeaşi semnificație:

„Eram tare şi mare şi meşter la **dulap**." (N. T. Orăşanu); „Şi regimul cu guvernul azi dau țara în **dulap**." (Ibid.); „Aici apoi întoarce chichițe şi **dulapuri**." (Ibid.).

BDD-A3381 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:03 UTC)

- fetvea < tc. *fetva* „decizie legală a unui muftiu". Circulă în română mai ales în sintagma „a-şi lua **fetveaua**" („pedeapsa, plata în sens negativ"):

„Când răsare [nenorocirea], ți-ai luat **fetveaua**." (Horia Gârbea)

- gigea < tc. *cici* „nostim, drăguț, simpatic". DER îl consideră creație expresivă din limbajul copiilor, bazându-se pe frecvența mare a termenului în comunicarea infantilă. Respectivul dicționar neglijează însă cuvintele cu aceeaşi rădăcină existente în turcă şi desemnând realități cu aceeaşi semnificație: *gigim* „țesătură orientală", *gingirlie* „cafea cu caimac" sau compusul *gigi-bigi*, devenit la noi bigi-bigi, a cărui semnificație originară este „cu formă frumoasă". Literatura cultivă mai ales în stilul ironic acest cuvânt:

„... o cărticică groasă, unsuroasă, grea, **gigea**..." (Romulus Vulpescu); „... Două fete din Agigea/ Amândouă tare **gigea**..." (Mircea Cărtărescu).

- giol < tc. *çül*; în română se foloseşte mai ales la plural cu sensul de încheieturi ale picioarelor, prin extensie referindu-se pur şi simplu la picioare. Este consemnat în expresii argotice şi vulgare de tipul „a da la gioale" (vezi G. Volceanov, Dicționarul de cuvinte argotice), iar în literatură, în contexte satirice:

„... Şi-şi retează **gioalele** dacă-i put picioarele..." (G. Astaloş)

- giugiuc < tc. *cücük* „mugure". În română capătă sensul figurat „gingaş, drăguț":

„... toate **giugiuc**, bre!" (Gala Galaction)

- giurgiună, cu var. **giurgină** < tc. *curcına* „dans comic", prin extensie „deşănțare, desfrânare":

„... un târg întreg îl juca giurgiuna..." (Mateiu I. Caragiale)

- hatâr < tc. *hatır* „favoare":

„... faceți-mi hatârul şi lăsați-mi mâinile libere..." (Fănuş Neagu).

În limbajul nepretențios „a face **hatârul** cuiva" înseamnă „a-i face pe plac", „a satisface", iar **hatâr** nu înseamnă numai „favoare sau concesie", ci şi „toană, plăcere, poftă":

Ei, ce vrei, mi-am făcut **hatârul**.

- hici. Este înregistrat încă din Codex cumanicus cu sensul „nimic". Turca l-a luat din limba persană cu forma *heçi*. Înseamnă „deloc, niciun pic". În română circulă şi cu formele alterate **hăci** sau **hâci**. Interesant este faptul că, deşi în turcă are sens superlativ, româna nu-l împrumută astfel, ceea ce explică nevoia de amplificare prin nici cât sau ba cât (acelaşi lucru se înregistrează şi în cazul lui *abitir*, care în turcă comunică deja ideea de mai mult, dar în română i se mai ataşează un „mai", „mai *abitir* ca"). L-am identificat în textele lui Vasile Alecsandri:

„... îl cunoşteai mai de mult? / - Ba, cât **hăciu** [decloc]."; „Ba cât **hăciu**, el grăia păsăreşte."

- hogeag (cu var. **hogeac** sau **ogeac**) < tc. *ocak*. Este un cuvânt foarte vechi care avea la început sensul de „adăpost, eventual militar". Această semnificație s-a nuanțat mai apoi, termenul începând să desemneze vatra, hornul sau coşul, iar astăzi, prin extensie ironică, locul intim, retras, al întâlnirilor (amoroase):

„... când o duceam la **hogeac**/ Îmi spunea că-i sunt prea drag." (lit. pop.); „- Elvira, mai ții minte hogeacul d-altădat?" (Mircea Cărtărescu).

- laf < tc. *lıf* „palavră, vorbărie"; este consemnat mai ales în expresia „a sta la **lafuri**" şi în echivalentele ei:

„... dumnealor se apucaseră la **lafuri**..." (Eugen Barbu).

BDD-A3381 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:03 UTC)

Dicţionarele semnalează, de asemenea, frazeologismul „**lafuri** şi **talafuri**", explicând al doilea cuvânt, **talafuri**, prin tendinţa limbii turce (şi, în consecinţă, a românei) de a rima expresiv unele sintagme. Totuşi **talaf** este identificabil în limba turcă; etimonul său *telâfi* are sensul de „compensare verbală sau replică". În consecinţă, „lafuri şi talafuri" prezintă actul de comunicare verbală ca succesiune de replici şi contrareplici, bineînţeles, în tonalitate ironică:

„Şi taie frunză verde şi **lafuri şi talafuri**." (N.T. Orăşanu).

- maia < tc. *maya* „drojdie, ferment". Este consemnat rar, în expresia „a prinde **maia**", sinonimă cu „a prinde cheag", ceea ce vrea să însemne „a se ajunge, a se îmbogăţi", sau „a fi într-un stadiu oarecare de înavuţire":

„... Văd că ai mai prins **maia**." (N.T. Orăşanu).

- mangal < tc. *mangal* „combustibil". Circulă mai ales în limbajul argotic în diferite expresii, care au însă un sens comun, „a pierde vremea":

„Nu târnosi **mangalul**, că te usuci." (Mateiu I. Caragiale); „... în loc să frec podelele, frecam **mangalu**', cum se zice." (Ioan Groşan).

- perghel, cuvânt rar, referitor la un joc al copiilor. Este înregistrat încă din Codex cumanicus cu sensul de „compas". Cuvântul turcesc, etimon al expresiilor româneşti, are forma *pergel*. Pe lângă sensul originar, termenul dezvoltă, prin extensie, şi ideea de „a se învârti (fără rost)", „a pierde vremea":

„Vă jucaţi de-a **perghelu**?" (Mircea Nedelciu).

- peşin < tc. *peşin* „imediat". Termenul este înregistrat mai ales în varianta comercială a limbii vorbite cu sensul de „numerar", sinonim cu un alt turcism învechit *naht*. În română dezvoltă o serie de sensuri înrudite, privitoare la plată: „pe loc", „cu banii jos", „imediat", „direct" etc.:

„Plătim **peşin** şi ne jucăm..." (G. Astaloş); „Vrea bani **peşin**." (Ioan Groşan).

- renghi < tc. *rengi*, nu din forma *rehk*, pe care o înregistrează majoritatea dicţionarelor consultate; înseamnă, la origine, „vopsea, culoare". În expresiile româneşti capătă semnificaţia de „păcăleală, farsă":

„... [viaţa] mi-a jucat numai **renghiuri** urâte..." (Fănuş Neagu).

- rizil < tc. *rezil* „neruşinat, impertinent"; în frazeologismul „a face de **rizil**" înseamnă „a face de râs sau de ocară", „a vorbi de rău", „a calomnia". Dicţionarele îl înregistrează la Ianache Văcărescul: „... au făcut **rizil** Înpărăţiei.", dar poate fi întâlnit şi în proza actuală cu tematică istorică:

„... să nu-mi facă casa dă **rizil** cu vorbe de ocară..." (Constanţa Vintilă-Ghiţulescu).

- saftea < tc. *siftah*, sau, cum îl consideră unele dicţionare, turcismul dialectal *sefte*; ar putea fi totuşi un împrumut multiplu, din turcă şi din greacă, fiindcă şi grecii foloseau cuvântul, adaptat în limba lor *σεφτές* „prima vânzare, semn de vânzare bună, dever": „... o să-i facă **saftea**..." (Romulus Vulpescu). Pe lângă vehicularea în limbajul comercial, apare într-o serie întreagă de contexte ironice:

„Vezi să nu-i fac **saftea** pe spinare." (I.L. Caragiale).

- sâc < tc. *sık* „necaz, neplăcere". Etimonul dat în unele dicţionare (**v.** DU) *sik* nu este corect; cuvântul trebuie pus în relaţie cu verbul *sıkmak* „a bulversa", „a tulbura", „a necăji" şi chiar „a forţa", cu derivatul său **sâcâci** „săcăitor, supărător" şi cu familia pe care o dezvoltă în limba română, în primul rând verbul **a sâcâi** „a supăra, a enerva". Apare mai ales „a da cu **sâc**" - „a sfida" sau „a-şi bate joc de...":

BDD-A3381 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:03 UTC)

„Când noi, a Turchiei floare, / Într-o slavă stătătoare// Dăm cu **sâc** / din Isarlâc." (Ion Barbu);
„... [unde-s duşmanii] ca să le dăm cu **sâc**?" (L.M. Arcade).

-şart < tc. *şart* „rost, socoteală":

„... om împăca toate după **şartul** lor." (V. I. Popa).

În limbajul colocvial circula mai ales în expresia „pe **şart**", împreună cu verbe ca a spune, a rosti, a grăi etc., având următoarele sensuri: „direct", „deschis", „sincer", „profund", „inteligent", „cu socoteală".
- tenchi < tc. *tenk* „o pătrime de gram"; pe lângă sensul originar dezvoltă şi altele, precum „monedă de mică valoare" sau „bani mărunţi, mărunţiş" (sinonim cu metalâc, paralâc etc.). Sensul este transferat dinspre comercial spre spiritual, devenind sinonim cu „a nu valora mare lucru" (referitor mai ales la inteligenţa unor persoane sau la calitatea lor morală):

„... nu bate niciun **tenchi** mai mult." (N. T. Orăşanu).

- tiriplic < tc. *tire-iplik* (etimologic, *tire* = „bumbac tras în fire"; *iplik* = „aţă de cusut, fir"). Sensul din limba turcă, „ţesătură de bumbac", evoluează în română în mod spectaculos, în expresia „a merge **tiriplic**", echivalentă cu „a merge găitan" sau „a merge şnur":

„Treaba, pot să zic, / Merge tiriplic." (N.T. Orăşanu).

Interesant este că G. Volceanov înregistrează în dicţionarul său de cuvinte argotice termenul **tiriplici**, pe care îl glosează prin „persoană lipsită de importanţă", ceea ce demonstrează că degradarea semantică a termenului continuă în variantele vulgare ale limbii.
- veresie < tc. *veresiye* „pe credit, pe datorie, chiar degeaba". Este conotat, într-o gamă largă de expresivitate, ca termen ironic, satiric, sarcastic etc.:

„... mănâncă pe datorie, bea pe **veresie**..." (I.L. Caragiale); „... îi ţinea acum pe toţi pe **veresie**." (I. M. Sadoveanu).

Existenţa acestor termeni în limba română demonstrează că, deşi balcanismul acesteia nu este întotdeauna conştientizat, împrumuturile de origine turcă, dar şi greacă, bulgară, sârbă în limba română, există şi persistă în frazeologisme, de multe ori cu o mare frecvenţă în vorbire, dar a căror origine îi scapă în majoritatea cazurilor vorbitorului, care le întrebuinţează în mod reflex, fără să-şi pună problema originii sau a semnificaţiei respectivelor expresii. Am întrebuinţat pentru acest studiu cele mai importante dicţionare etimologice ale limbii române, precum şi studiile unor etimologi consacraţi, printre care Vasile Bogrea, Gr. Brâncuş, Al. Graur, Th. Hristea, I. Iordan, S. Puşcariu, Al. Rosetti.

BIBLIOGRAFIE

Ciorănescu, Alexandru 2002. (DER) *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Ediţie îngrijită şi traducere din limba spaniolă de Tudora Şandru Mehedinţi şi Magdalena Popescu Marin, Bucureşti: Editura Saeculum I.O.

*** ***Dicţionarul limbii române (DA)***, editat de Academia Română sub conducerea lui Sextil Puşcariu, Bucureşti, tomurile I-II (A-C, D-de, J-lojniţă), Bucureşti, 1913-1949 (Tomul I, partea I: A-B, Librăriile SOCEC, 1907-1913; partea a II-a: C, fasciculele I, II (1914), III, IV, V (1929), VI, VII, VIII, IX (1936-1940), Tipografia ziarului „Universul", 1914-1940; partea a III-a: D-de, 1949; Tomul al II-lea, partea I: F-I, 1916-1934, partea a II-a, fascicula 1: J-lacustru, 1937, fascicula 2: ladă-lepăda, 1940, fascicula 3: lepăda-lojniţă, 1948/9) [fără editură şi an]

*** ***Dicţionarul limbii române (DLR).*** Serie nouă. Academia Română – Redactori responsabili: I.Iordan, Al.Graur, I.Coteanu. Tomul VI; fascicula introductivă şi fasciculele 1-13 (M-muzur-aga), Editura Academiei, Bucureşti, (1965-1968), CXXXVI+1076, apărut şi în volum. Tomul VII. Partea a II-a, Litera O, (1969); Tomul VII Partea I, Litera N (1971); Tomul VIII, fasciculele 1-5, Litera P (1972-1984); Tomul IX, Litera R (1975); Tomul X, fasciculele 1-5, Litera S (1986-1994); Tomul XI, Partea I, Litera Ş (1978); Tomul XI. Părţile 2 şi 3, Litera T (1982-1983); Tomul XII. Partea 1, Litera Ţ (1994), Partea 2, Litera U (2002); Tomul XIII. Partea I, Litera V (V-veni), Partea a 2-a, Litera V (Venial-vizurină), 1997-2002; Tomul XIV: Litera Z, 2000

BDD-A3381 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:03 UTC)

*** ***Dicţionarul limbii române literare contemporane (DLRLC)***, vol.I-IV 1955-1958; vol.I; A-C (1955); vol.II: D-L (1956); vol.III: M-R (1957); vol.IV: S-Z (1958)., [Bucureşti]: Editura Academiei.
*** ***Dicţionarul limbii române moderne (DLRM)***, 1958. Bucureşti: Editura Academiei.
Dumistrăcel, Stelian, *Dicţionar de expresii româneşti* [2001], Biografii-motivaţii, Ediţia a II-a, revăzută şi augmentată. [Iaşi]: Institutul European.
Hasdeu, Petriceicu, ***Etymologicum Magnum Romaniae (HEM). Dicţionarul limbei istorice şi poporane a românilor***, tomurile I-III, (I: 1885 (1887); II: [1889]; III: 1893 (1895)). Bucureşti : Stabilimentul grafic Socec şi Teclu, Bucureşti, 1886-1893; vol.I reeditat [1998]. Ediţie îngrijită şi studiu introductiv de Grigore Brâncuş, [Bucureşti,]: Editura Teora.
*** *Micul dicţionar academic* (Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti") vol.I. literele A – C, 2001; vol.II. literele D – H, 2002; vol.III. literele I – Pr, 2003; vol.IV. literele Pr – Z, 2003 (***MDA***). Bucureşti: Editura Univers Enciclopedic.
Şăineanu, Lazăr 1998. *Dicţionar universal al limbii române (DU)*, ediţie revăzută şi adăugită de Alexandru Dobrescu, Ioan Oprea, Carmen-Gabriela Pamfil, Rodica Radu şi Victoria Zăstroiu, Chişinău: Editura Litera.
Tiktin, H., *Rumänisch-DeutscheS Wörterbuch (TDRG)* I: 1903; II: 1911; III: 1924. Bukarest Staatsdrückerei.
Volceanov, Anca, Volceanov, George, 1998. *Dicţionar de argou şi expresii familiare ale limbii române*, [Bucureşti]: Editura Livpress.

ABSTRACT
In its colloquial variant, as well as in those styles which are more permissive (literary, journalistic etc) the Romanian language still presents a number of expressions of Turkish origin. At the beginning, these expressions were adopted in the popular language and had forms and meanings rather obscure for the contemporary speaker, although they were extremely rich in their semantic aspect and expressivity in the contexts they were part of. Our intention is to select them and discuss their semantic aspect.

BDD-A3381 © 2009 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 07:51:03 UTC)